

ὁ Καρλύλ καὶ Σίθορπ. Γερμανοὶ δὲ ὁ Ζαχαρίας Reise in den Orient 1837. Ὁ Φαλμεράγερ Fragmente aus dem Orient καὶ ὁ Γρῆζεβαχ Reise durch Rumelien.

Ὁ Γάλλος Ἀκαδημαϊκὸς Βιλοαζὼν διέτριψε πολὺν χρόνον ἐν τῷ ὄρει, καὶ συνήγαγεν ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν αὐτοῦ πλείστην ἱστορικὴν ὕλην· ἀλλ' αἱ ἐρευναι αὐτοῦ καίενται ἀνέκδοτοι ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων. Καί τοι ἄρα ἀγνοοῦμεν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν φιλολογικῶν ἐρευνῶν τοῦ σοφοῦ τούτου Γαλάτου, ἐν γένει ὁμοῦς κρίνοντες, ἐξ ὧν περὶ αὐτοῦ ἀναφέρει ἕτερός τις Γάλλος διάσημος περιηγητὴς ὁ Choiseul Gouffier, δὲν δικαιοῦμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ἐξ αὐτοῦ πράγματα μεγάλα. «Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς οὗτος (λέγει ὁ ῥηθεὶς περιηγητὴς καὶ συνάμα πρέσβυς τῆς Γαλλίας ἐν Τουρκίᾳ) ὅστις μὲ συνώδευσε κατὰ τὸ 1784 εἰς Κωνσταντινούπολιν, διέτριψε τὸ ἐπιπλέον ἔτος πολὺν χρόνον ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει. Μετέβη δὲ αὐτόθι, ἐρωδιασμένος μετὰ πάντων τῶν συστατικῶν, ὅσα ἠδύναντο νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν λίαν εὐπρόσδεκτον, καὶ ἀνοίξωσιν αὐτῷ τὰς θύρας τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ ὄρους. Ἀλλὰ δὲν ἤρκει μόνον ἐνταῦθα ὁ ἔρως πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐκεῖνος, ὅς περιποίησεν αὐτῷ σχεδὸν ἀπὸ τῆς πρώτης νεότητος φήμην μεγάλην. Ἐπρεπε νὰ προσθέσῃ εἰσέτι τὴν οὐχ ἥττον πολὺτιμον τέχνην τῆς προσκτῆσεως τῆς ἐμπιστοσύνης, ἔπρεπε νὰ μὴ ἐξαγριώσῃ τὰ πνεύματα, καταφανεῖς ποιῶν τὰς κατὰ τῶν Ἑλλήνων προλήψεις του, μέχρι τοῦ ἀδύτου τῆς πίστεώς των. Πῶς ἠδύνατο τοιοῦτος σοφὸς Ἑλληνιστὴς νὰ δεικνύῃ τοσαύτην δυσμένειαν πρὸς τὰ τέκνα ἐκείνων, ὧν τὰ συγγράμματα ἀπετέλουν τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν δόξαν του;» (1) Ἐντεῦθεν δ' εὐιάζεται ὁποῖας φύσεως εἰσὶν αἱ χειρόγραφοι αὐταὶ σημειώσεις τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ, συντάξαντος ἴσως λίβελλον μᾶλλον ἢ ἱστορικὰ ὑπομνήματα.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΠΑΦΟΣ.

(Τέλος. Ἰδε φυλλ. 342.)

» Ἡ τέχνη, ἵνα φθάσῃ ἀπὸ τοιαύτης ἀρχῆς εἰς τοιοῦτον τέλος, ὑπέστη πολλὰς μεταβολάς. Πόθεν κατήγετο ἡ θεότης ἐκείνη, ἡ κατὰ τὰς μετοικεσίας αὐτῆς σταθεῖσα εἰς Πάφον, ἐνθα ἀπέκτισε πολυαριθμοτέρους ἢ ἀλλαχοῦ ναοὺς, ἐνθερμοτέρους λάτρεις; Ἦν ἡ Ἀφροδίτη Μίλυττα ἢ Ἀφροδίτη Οὐρανία τῶν Ἀσσυρίων, ἡ λατρευομένη ἐν τῇ Χαλδαίᾳ ὑπὸ διπλοῦν γένος ἄδρην καὶ θῆλυ, εἰς ἣν οἱ Κύπριοι, οἱ νέοι μύσται τῆς λατρείας αὐτῆς, προσέθηκαν γένειον, σῶμα γυναικὸς καὶ σχηματισμὸν ἀνδρός. — Δὲν πρέπει νὰ ἀπορῶμεν διὰ τὴν λατρείαν τὴν ἀποδιδυμένην εἰς τὴν πωγωνοφόρον ταύτην καλλονήν· οἱ Παμφιλεῖς ἐσέβοντο ἐπίσης τὰ μέγιστα αὐτὴν, οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες δεχθέντες πανταχόθεν τὰς θεότητας ταύτας, κατέστησαν τὴν Ῥώμην εὐρὺ πάνθεον τῶν θεοτήτων τῆς ἀρχαίας μυθολογίας, ὧν οἱ ναοὶ πλείονας θεοὺς περιείχον ἢ λάτρεις, καθιέρωσαν εἰς τὴν θεὰν τῆς Κύπρου, εἰς τὴν Duplex Amathusia, ἀγάλματα γυναικεῖαν μορφήν φέροντα, ἀλλὰ κεκοσμημένην . . . ἡμαρτον . . . ἡσχημισμένην ὑπὸ γενείου. — Ὑπὸ τὸν ἀνθινον στέφανον, εἰς τὸ καθαρὸν πρόσωπον τοῦ ἀγαλματίου ἡμῶν (Ἰδε φυλλάδιον 342 σελ. 147) φαίνεται ὅτι πρὸ πολλοῦ κατελείφθη ὑπὸ τῶν καλλιτεχνῶν ὁ ἀρχαῖκός καὶ βαρβαρικὸς τύπος τῆς μακροπώγωνος Ἀφροδίτης.

» Ὁ παραβάλλων τὰς τέσσαρας Ἀφροδίτας, ὧν παρεθέμεθα τὰς εἰκόνας, (Ἰδε φυλλ. 342 σελ. 146—147) ἐγγίζει, οὕτως εἰπεῖν, τῷ δακτύλῳ τὰς διαφοράς, τὰς ἐποχὰς τῆς κυπριακῆς τέχνης, εἰς ἣν συνεκentrώθησαν σχεδὸν πάντα τὰ εἶδη τῆς ἀνατολικῆς καὶ τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. — Εἰς τὰς προτομάς ἄς τινες ἐξεθέμεθα, πολὺτιμον συλλογὴν αὐτὴν καὶ μόνην διεγείρουσαν ἀρχαιολογικὰ καὶ ἱστορικὰ προβλήματα, βλέπει τις διαφόρων εἰδῶν ἐργασίαν ἰδιαιτέρον τινὰ χαρακτῆρα ἔχουσαν. Εἰς τὰς κεφαλὰς ἐκείνας τοῦ Διὸς, τοῦ Ἡρακλέους, τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀναγνωρίζεις τὴν ἀσιαναιγυπτιακὴν τέχνην, τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν, τὴν καθαρὰν ἑλληνικὴν, τὴν παρὰκμαζούσαν ἑλληνικὴν, ἣν ἀναμιχθεῖσα ἢ Ῥωμαϊκὴ διέφθειρε διὰ τῆς ἀφιλοκαλίας.

» Εἰς τὴν ἄκραν τῆς Μεσογείου κειμένη, ἀπέναντι τῆς συριακῆς ἀ-τῆς, ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὴν Ἑλλάσσαν Ἀσίαν ἀγούσης, ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου εἰς τὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον, ἡ Κύπρος ὑπέκυψε διαδοχικῶς εἰς τὴν ἀνατολικὴν κυριαρχίαν, εἰς τὴν συριακὴν, τὴν αἰγυπτιακὴν, τὴν ἑλληνικὴν, ἐδέξατο πάσας τὰς ἐπιρροὰς· ἐκτὲ πλεον ἢ ἀλλαχοῦ πρὸς τοῦ παλαιοῦ κό-

(1) Cet Académicien, qui m'avait accompagné en 1784 à Constantinople, fit l'année suivante un assez long séjour au mont Athos; il s'y rendit muni de toutes les recommandations qui devaient le faire accueillir dans les monastères, et lui ouvrir les portes de leurs bibliothèques; mais il ne suffisait pas d'y porter cette même passion du travail, qui lui avait valu, presque au sortir de l'enfance, une grande renommée; il fallait encore y joindre l'art non moins précieux de ne pas effaroucher la confiance, de ne pas laisser deviner ses préventions contre les Grecs actuels jusque dans le sanctuaire de leur croyance; comment a-t-il pu paraître pénible à un si savant helléniste de montrer quelque bienveillance pour les enfans de ceux, dont les écrits faisaient ses délices et sa gloire? Choise. Gouff. voyage pittor. de la Grèce. Tόμ. 2. σελ. 145.

Κυπριακαὶ κεφαλαί.

σμου, ἤθη, θρησκείαι, γλῶσσαι, τέχναι τῆς ἀρχαϊότητος συνήλθον κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν συγχώνευσιν ἐκείνην, ἥτις καθίστησιν τοσούτου λόγου ἄξια τὰ κυπριακὰ μνημεῖα.

» Τὰ προβλήματα ἐτέθησαν ὀριστεὰ πρῶτον ἡ γλῶσσα. Ὑπῆρχον τέως ὀλίγα ἐπιγραφαί. Ἀνεφέροντο τὰ λόγια τῶν νομισμάτων, τὰ τῆς πινακίδος τοῦ Ἰδαλίου· ἡ ἐπιγραφή μνημείου τῆς Κούκας, ἐγκεχαραγμένη μεγαλογράμματος ἐπὶ κεράμινος πλακῆς, ἡ ἀνακαλυφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κυρίου Πιερίδου ἐν τῷ σπηλαίῳ τῶν Ἀλωνίων τοῦ Ἐπισκόπου (*). Ταῦτα σχεδὸν μόνα εἶχεν ἡ ἐπιστήμη ὑπ' ὄψιν. Αἱ ἐρευναι τοῦ Κυρίου de Vogué πύξηναν μεγάλως τὴν ἐπιγραφικὴν συλλογὴν καὶ παρέδωκαν τοῖς σοφοῖς περισσώτερα τινὰ καὶ βεβαιότερα στοιχεῖα μελέτης καὶ ἐρευνῶν. Δὲν ἀμφισβάλλομεν ὅτι ἡ ἐπιστήμη θέλει μετ' οὐ πολὺ λύσει τὸ αἶνιγμα. Ἐπίσεν ἤδη τὴν φύσιν τοῦ κυπριακοῦ ἀλφαβήτου, τῆς γραφῆς ταύτης ἥτις οὔτε ἑλληνικὴ εἶναι οὔτε σημιτικὴ, ἥς τινὰ γράμματα ὁμοιάζουσι λυκιακοῖς, ἄλλα ἐδανείσθησαν παρὰ τῆς φοινικικῆς, εἰκοσιν ἐπτὰ δὲ ἐκ τῶν συγκροτούντων τὸ ἀλφάβητον ὅ-

λον τεσσαράκοντα πέντε, ἀναμιμνήσκουσι τοὺς αἰγυπτιακοὺς χαρακτήρας τῶν ἱερογλύφων καὶ μάλιστα τοὺς ἱερατικούς. Ἄμ' ὥς ἀνευρεθῇ δίγλωσσός τις ἐπιγραφή ἄξια λόγου, πᾶσαι αἱ δυσκολίαι θέλουσι λυθῇ καὶ ἡ κυπριακὴ γλῶσσα θέλει καταταχθῇ μεταξὺ τῶν ἀγνώστων τέως ἐκείνων ἰδιωμάτων δι' ὧν ὁλόκληρος ἀγνοουμένη ἱστορία θέλει προκύψει εἰς φῶς, φαινομένη ἤδη ὅτι ἐξέρχεται τοῦ σκοτούς, ἡ τῆς ἀρχαίας Ἀνατολῆς.

» Δίγλωσσος ἐπιγραφή εὑρέθη ὑπὸ τοῦ K. de Vogué ἐν Ἀθιένῳ. Ἐνθεν μὲν δύο ἑλληνικαὶ λέξεις, ἐκείθεν δὲ ἐπτὰ κυπριακὰ γράμματα, ἀναμφιδόλως μετάφρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ὁ Ἀρχιμήδης ἔλεγε « δός μοι πῇ στῶ καὶ τὰν γὰρ κινήσω » ἰδοὺ δύο λέξεις ἐφ' ὧν στηριζόμενός τις δύναται νὰ κινήσῃ ὁλόκληρον γλῶσσαν καὶ ὁλόκληρον ἔπειτα φιλολογίαν. Ἀλλὰ τὸ στήριγμα εἶναι μικρὸν καὶ δὲν πιστεύομεν ὅτι οἱ ἡμέτεροι φιλόλογοι Ἀρχιμήδεις θέλουσιν ἀρκεσθῇ εἰς τὰ δύο ταῦτα σημεῖα ὥπως κινήσωσι ὅλον τὸν ἀγνώστον ἐκείνον κόσμον.

» Ὁ Κύριος de Vogué εὐτόχησε μᾶλλον εἰς ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς· ὀνόματα ἀρχόντων, καλλιτεχνῶν ἀνεγνώσθησαν. Ἐπὶ δύο φοινικικῶν ἐπιγραφῶν ὁ συμπολίτης ἡμῶν ἀνέγνω ὀνόματα νέων βασι-

(*) Ἴδε Πανδ. Τόμον ΙΔ'. σελίδα 489. ΣΗΜ. ΠΑΝΔ.

Χωρίον Ἰδάλιον ἐν Κύπρῳ.

λέων, περίεργον διαδοχὴν βασιλικήν, ἥς ἡ γνῶσις ἀποσύρει τὸν πέπλον τὸν καλύπτοντα τὴν ἱστορίαν τῶν φοινικικῶν πόλεων τῶν πρὸ τῆς κατακτήσεως τοῦ Πτολεμαίου ἀνεξαρτήτων »

ΙΣΤΟΡΙΑ

τῆς

ΣΙΒΥΛΛΗΣ.

(Συν. Ἰδε τόμ. ΙΔ' καὶ ΙΕ'. Φυλλ. 336, 338, 340—342.)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Α'.

ΚΛΟΤΙΛΛΗ.

Δὲν θέλομεν ἐνδιατρίψαι ἐπὶ μακρὸν εἰς τὰ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη τὰ διαδεχθέντα τὴν πρώτην μετάληψιν τῆς Σιβύλλης. Καὶ δι' αὐτὴν καὶ διὰ τοὺς περὶ αὐτὴν ὑπῆρξαν αἰῶν ἐντελοὺς εὐτυχίας. Ἡ ζωὴ αὐτῆς ἐπιτηδειότης, εἰς τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν πρὸ πάντων, ἔλαβεν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς μῆς Οὐνείλ ἀνάπτυξιν εἰς τὴν δεινότητα πλησιάζουσιν, ὑπὸ τῆς ὁποίας καὶ αὐτὴ ἐθέλγετο τοὺς ἄλλους θέλγους. Ἐν ταύτῳ δὲ ὁ νοῦς αὐτῆς, εὐρύτερον φωτι-

σθεὶς καὶ μαλασσόμενος ἄλλως τε ὑπὸ τῆς πρώτης τῆς πείρας συναφείας, ἀπέβαλε μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ τραχὺ καὶ ἀνένδοτον ἐκεῖνο τῆς παιδικῆς ἡλικίας, τὴν ὑπερβολὴν ἐκείνην καὶ τὸ ἐλάττωμα τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς. Ἐξυπνίζετο δ' ἐν αὐτῇ ἡ γυναικεία καρδιά καὶ ἐπράυνε τὴν αὐστηρότητα τῶν χαρίτων αὐτῆς.

Ἡ νέα αὕτη τροπὴ τοῦ ἠθικοῦ αὐτῆς βίου ἐπεφάνη κατὰ τὰ θρησκευτικὰ δι' ἄξιου λόγου σημείου. Παρατηρήθη ἴσως ἐν τῇ Σιβύλλῃ, κατὰ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ διηγήματος τούτου, πνευματικὴ τις κλίσις περὶ ἧς οὐκ ὀλίγον ἐμέριμνα ὁ πάππος αὐτῆς, παράδοξος ῥοπή πρὸς τὸν Θεὸν διὰ μιᾶς, παραμελουμένων τῶν μεσολαβούντων. Ἡ κλίσις αὕτη ἐφαίνετο βεβαίως ἰδιάζουσα μέχρι τινὸς εἰς τὴν φύσιν τῆς Σιβύλλης, ἀλλ' ἀνῆκεν ὁμοῦ καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς. Ἡ ψυχὴ τῶν παιδίων, εὐκόλως παθαινομένη καὶ ἐνθους, δὲν εἶναι καὶ τρυφερά. Διὸ καὶ προτιμῶσι τῆς Νέας τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Ἡ ἀπλὴ τοῦ Θεοῦ ἰδέα καταλαμβάνει ἀμέσως τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ κυριεύει αὐτῆς, ἀλλὰ τὸ εὐαγγελικὸν δράμα, καὶ τοὶ κινεῖν τὴν περιέργειαν αὐτῶν, ἕνεκα τῶν μεταφορικῶν παραστάσεων τὰς ὁποίας νομίζουσι παιδιάς, οὔτε εἰς τὸν νοῦν αὐτῶν λαλεῖ ἀληθῶς οὔτε εἰς τὴν καρδίαν. Ἡ μὲν θεία ἐννοια τοῦ μεγάλου τούτου μυστηρίου διαφεύγει ἐντελῶς, αἱ δὲ ἀνθρώπινοι αὐ-